

К.О. Коваль, курсантка 2-го курсу факультету №1 (ХНУВС, Харків)

О. В. Головка, канд. іст. наук, доц. (ХНУВС, Харків) – науковий керівник

ГЕТЬМАНАТ ПАВЛА СКОРОПАДСЬКОГО: РОЗВИТОК ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ

Павло Скоропадський – гетьман Української Держави з 29 квітня по 14 грудня 1918 р. Він був освіченою, талановитою людиною й інтелектуально розвиненою особистістю. З українською історією він мав тісні зв'язки, адже його родина належала до гетьманських витоків. Очоливши Українську Державу, Павло Скоропадський ввів реформаційний процес щодо української культури та освіти, запровадив навчання у школах українською мовою, був за те, щоб учні на відмінно знали географію та історію України. Але він також підтримував інші народи, їхню культуру та традиції, вважав, що українська культура є підґрунтям для існування та розвитку російської, тому разом вони становлять міцний зв'язок.

Павло Скоропадський також піклувався про освіту національних меншин Української Держави. Тому 11 липня 1918 р. Рада Міністрів виділила 87 700 карбованців на організацію курсів вчителів у Катеринославі, Одесі та Києві в єврейській школах [1, с. 1].

Велику увагу Павло Скоропадський приділяв освіті. На меті він мав створення єдиної ефективної системи, яка змогла б наділити знаннями учнів від нижчий до вищих щаблів, для забезпечення якісної освіти. Також для того, щоб окреслити завдання якісної освіти було створена спеціальна комісія Міністерства Народної освіти в Києві, Полтаві, Кам'янці-Подільському та Чернігові [2].

У 1918 р. уряд Української Держави прийняв вагомі для розвитку освіти закони:

- 1) про об'єднання до одного типу різних початкових шкіл та збільшення державної допомоги цим школам;
- 2) щодо скасування органів управління колишніми церковно-парафіяльними школами та остаточну передачу їхнього майна міським і земським шкільним управам;
- 3) про уніфікацію та зрівняння усіх сільських початкових шкіл;
- 4) про обов'язкове навчання української мови, а також історії, географії в середніх школах.

В урядовому повідомленні, підписаному всіма членами Ради Міністрів на початку травня 1918 року, уряд запевняв, що буде рішуче впроваджувати в життя ідею подальшого всебічного розвитку української національної культури, забезпечення прав української мови в школі, державних і громадських установах і закріплення всіх форм української державності [2, с. 210]. Але розпочинати свою діяльність зі створення національної школи уряду довелося за складних умов. Значна частина вчителів не володіла українською мовою.

Під час гетьманування Павло Скоропадський мав на меті впровадження процесу українізації в закладах освіти. Значним здобутком гетьмана у справі українізації освітніх закладів в Українській Державі став прийнятий ним Закон «Про обов'язкове навчання української мови і літератури, а також історії та

географії України в середніх школах» [3, с. 2]. З цією метою всюди мали закладатися посади вчителя української мови та літератури, а також позаштатні посади вчителів історії та географії. Було вирішено, що по школах, де склад учнів переважно український, навчання проводитиметься українською мовою. Викладалися такі предмети як Закон Божий, рідна мова і письмо, російська мова, арифметика, курс географії та історії, природознавства і співу. Вводились також малювання, ліпка, фізична культура та інше.

Значною проблемою для подальшого розвитку освіти в Українській Державі було фінансове становище вчителів. Учителі часто голодували, чекаючи на допомогу з Міністерства. Проходили тижні, місяці і учительство почало зневірятись, приходити у розпач. Більш енергійні й талановиті кидали школи, йшли кудись на заробітки. У школах залишалися слабо підготовані вчителі. Таким чином, рівень забезпечення школи кваліфікованими кадрами знижувався.

Також великою заслугою гетьмана Української держави є відновлення Української академії наук (далі – УАН) у м. Києві, головою якої був В. Вернадський. Було відкрито три відділи у складі УАН: фізико-математичний, історико-філологічний та соціальних наук. а також такі установи: національна бібліотека, астрономічна обсерваторія, хімічна лабораторія, фізичний інститут, зоологічний музей, ботанічний сад, геологічний музей та інші.

Отже, можна зробити висновок та зазначити, що Українська Держава, на чолі якої був Павло Скоропадський, створювала та зміцнювала культурнонаціональні цінності: відкривала нові школи, гімназії, університети, робила все можливе, щоб дати українському народові рідну національну школу. Політика утворення національної школи не велася шляхом руйнування «другої школи». Справа народної освіти була в руках місцевого самоврядування. Середні школи були підлегли шкільним округам, а інші – повітовим шкільним радам, голови яких призначались Міністром народної освіти. У цілому, в освітній галузі Української Держави уряд здійснив багато позитивного. Було проведено українізацію школи всіх ступенів. Розуміючи проблеми творення української національної держави Павло Скоропадський наполягав на впровадженні обов'язкового вивчення в освітніх закладах таких загальноосвітніх дисциплін, як українська мова та література, історія та географія України. За відносно короткий час існування гетьманства Павло Скоропадський затвердив себе в історії не тільки як політика та гетьмана, але й як історичну постать, яка дбала про українську культуру, була толерантна до інших культур та традицій та намагалася покращити становище український закладів освіти.

Література

1. Державний вісник № 21. 11 липня 1918 р.. Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини: вебсайт. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/dlib/item/0001096> (дата звернення: 01.11.2021);
2. Яневський Д. «Проект «Україна», або Спроба Павла Скоропадського». Українська бібліотека «Україніка»: вебсайт. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000745> (дата звернення: 01.11.2021);
3. Державний вісник № 31. 8 серпня 1918 р.. Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини: вебсайт. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/dlib/item/0001096> (дата звернення: 01.11.2021)